

**Hebrew and World
Literature**
For Olim

ספרות עברית וכללית
לעולים חדשים

Instructions to examinees

הוראות לנבחני

א. Duration of exam: Two and a half hours

א. משך הבחינה: שתיים וחצי שעות.

ב. Exam structure and breakdown of points:

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:

This exam consists of four parts.

בשאלון זה ארבעה פרקים.

Part I: Short Story

פרק ראשון: סיפור קצר

Part II: Drama

פרק שני: דרמה

Part III: Novel and Novella

פרק שלישי: רומאן ונובלה

Part IV: Poetry (Medieval Poetry, the Poem "לבדי" by Bialik,
the Poetry of Uri Zvi Greenberg, the Poetry of Rachel)

פרק רביעי: שירה (שירת ימי הביניים,
שירת "לבדי" מאת חיים נחמן ביאליק,
שירת אורי צבי גרינברג, שירת רחל)

Of the four parts, choose three parts and answer the
questions according to the instructions for each part (each
part — $33\frac{1}{3}$ points).

מארבעת הפרקים יש לבחור שלושה פרקים
ולענות על השאלות לפי ההוראות בכל פרק
(לכל פרק — $33\frac{1}{3}$ נקודות).

ג. Material that may be used during the exam:

ג. חומר עזר מותר בשימוש:

(1) A Hebrew-other language / other language-Hebrew
dictionary

(1) מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי

(2) A list of works

(2) רשימת יצירות

ד. Special instructions:

ד. הוראות מיוחדות:

(1) At the beginning of each answer, write the number
of the part and the number of the question you are
answering.

(1) רשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר
השאלה שבחרת להשיב עליה.

(2) Internal examinees: You must attach the printed
list of works studied in class to the answer booklet.
External and "nivhanei mishneh" examinees: You will
be given a list of works,

(2) לנבחנים אינטרניים: חובה לצרף למחברת את
רשימת היצירות שנלמדו. לנבחנים אקסטרניים
ונבחני משנה: תימסר רשימת יצירות.

(3) Do not use examples from the same work in different
answers.

(3) אין לכתוב על אותה יצירה בתשובות שונות.

(4) Pay attention to your writing, spelling, punctuation
and grammar.

(4) שים לב לכתב, לכתוב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.

Write only in the answer booklet.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש
טיוטה.

Write "טיוטה" at the top of each draft page.

כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת
הבחינה.

If you write draft material outside the answer booklet, your
exam may be disqualified.

Good Luck!

בהצלחה!

Questions

Part I – Short Story

If you choose this part, answer two of the questions 1-3 (each question – $16\frac{2}{3}$ points).
Do not use examples from the same work in different answers.

Note: For Questions 1 and 2 you may also base your answer on the short story "חלום מדמי כבוד" by Germaw Mengistu.

1. Many short stories express criticism of the values prevalent in the society they describe or of the behavior of the main character.
Who or what is the target of the criticism in one of the short stories you studied?
Explain and give examples of how this criticism is evident in the story.
2. Foreshadowing [רמזים מטרימים], symbols, and motifs are all techniques that play a part in the characterization of the characters in a story.
Describe how one of these techniques is evident in a short story you studied, and explain how it plays a part in the characterization of the story's characters.

חלום בדמי כבוד / גרמאו מנגיסטו

3. Describe and explain the contrast between a traditional society and a modern society, as portrayed in the story "חלום בדמי כבוד".

Part II – Drama

If you choose this part, answer one of the questions 4-9 ($33\frac{1}{3}$ points)

4. **Sophocles' Tragedies:** "אדיפוס המלך", "אנטיגונה"

Shakespeare's Tragedies: "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו", "רומיאו ויוליה"

Describe one relationship between members of a family or spouses/lovers in the tragedy you studied, and explain the role of this relationship in the tragic plot of the play.

5. **אנטיגונה / סופוקלס**

Describe both encounters between Antigone and Ismene, and explain how each of these encounters contributes to the characterization of Antigone and Ismene and to the portrayal of their relationship.

6. **אדיפוס המלך / סופוקלס**

Answer both items, א and ב.

א. In what way is Oedipus' determination to discover the truth evident in the tragedy?

Explain your answer and base it on two examples from the play. (20 points)

ב. According to the play's ending, is discovering the truth always worthwhile? Explain your answer, giving an example/examples. ($13\frac{1}{3}$ points)

7. **Shakespeare's Tragedies:** "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו", "רומיאו ויוליה"

Describe a contrast between two characters in a Shakespearian tragedy you studied, and explain the role of this contrast in the tragedy. Give examples to support your answer.

Modern Play (from the 19th or 20th century)

8. In what way is human oppression or indignity evident in the modern play you studied? Explain your answer, giving an example/examples.

9. Answer both items, א and ב.

א. Give one of the central themes of a modern play you studied. In what way is this theme evident in the play? Explain your answer, giving an example/examples. (20 points)

ב. Describe a central dialogue or incident in the play, and explain how it helps to portray the theme that you wrote about in Item א. ($13\frac{1}{3}$ points)

Part III – Novel and Novella

If you choose this part, answer one of the questions 10-12 ($33\frac{1}{3}$ points).

Note: For Questions 10 and 11, you may also base your answer on the novel *1984*.

10. With what problems does a main character in a novel or novella you studied have to contend?

Describe how this character contends with these problems, and explain whether they are resolved during or by the end of the novel or novella.

11. Describe two turning points in a novel or novella you studied, and explain their contribution to the plot of the novel or novella.

12. 1984/ ג'ורג' אורוול

Describe the ending of the novel *1984*, and explain how this ending helps to convey the meaning of the novel.

Part IV – Poetry

(Medieval Poetry, the Poem "לבדי" by Bialik, the Poetry of Uri Zvi Greenberg, the Poetry of Rachel)

If you choose this part, answer two of the questions 13-24 (each question – $16\frac{2}{3}$ points).

Medieval Poetry [שירת ימי הביניים]

13. Read the following poem and answer the question below.

ראה שמש / שלמה אבן-גבירול

ראה שמש לעת ערב אדמה / כאלו לבשה תולע למכסה,
תפשט פאתי צפון וימין / ורוח ים בארגמן תכסה,
וארץ – עזבה אותה ערמה / בצל הלילה תלין ותחסה,
והשחק אזי קדר, כאלו / בשק על מות יקותיאל מכסה.

Write about the process described in this poem. Explain how this process helps to convey the meaning of the poem.

14. Read the following poem and answer the question below.

לאטף דברי שירך / שלמה אבן-גבירול

לאטף דברי שירך, דבורה, / אשר קרית "שמע" מפיד יקרא,
מיחדת ומארכת ב"אחד" / ומתנת בזכר רם ונורא,
אשר נתן דבש תחת לשונך / ושם לך להדף אויבך מררה.
הלא אם את בעיניך קטנה – / כבודך את ולך משפט בכורה.
חמודות טהרו אותך, ואינך / כשרך עוף אבל צפור טהורה.

How is the bee described in this poem?

Explain your answer, giving an example/examples.

15. Read the following poem and answer the question below.

כתנות פסים / משה אבן-עזרא

כתנות פסים לבש הגן / וכסות רקמה מדי דשא,
ומעיל תשבץ עטה פליעץ / ולכל-עין הרצה פלאו.
כל ציץ חדש לזמן חדש / יצא שוחק לקראת בואו,
אף לפניהם שושן עבר, / מלה, כי על הורם כסאו.
יצא מבין משמר עליו / וישנה את בגדי כלאו.
מי לא-ישתה יינו עליו / האיש ההוא ישא חטאו!

List two of the biblical allusions [שיבוצים] or other allusions [ארמוזים] used in the poem, and explain how they help us understand the central idea of the poem.

The Poetry of Bialik [שירת ביאליק]

16. Read the following poem and answer the question below.

לבדי / חיים נחמן ביאליק

בית 1	כלם נשא הרוח, כלם סחף האור, שירה חדשה את-בקר חיהם הרנינה; ואני, גוזל רך, נשתפחתי מלב תחת כנפי השכינה.	בית 4	וכשפלה לבבי לחלון, לאור, וכשצר-לי המקום מתחת לכנפה – כבשה ראשה בכתיפי, ודמעתי על-דף גמתי נטפה.
בית 2	בדד, בדד נשארתי, והשכינה אף-היא כנף ימינה השבורה על-ראשי הרעידה. ידע לבי את-לבה: חרד חרדה עלי, על-בנה, על-יחידה.	בית 5	חרש בכתה עלי ותתרפק עלי, וכמו שכה בכנפה השבורה בעדי: "כלם נשא הרוח, כלם פרחו להם, ואותר לבדי, לבדי..."
בית 3	כבר נתגרשה מפלי-האזיות, רק-עוד פנת סתר שוממה וקטנה נשארה – בית-המדרש – ותתכס בצל, ואהי עמה יחד בצרה.	בית 6	וכעין סיום שלי-קינה עתיקה מאד, וכעין תפלה, בקשה וחרדה כאחת, שמעה אזני בבכייה החרישית ההיא ובדמעה ההיא הרותחת –

Describe the process that the poet is undergoing according to the poem, and explain why he wants to leave the Torah study hall [בית המדרש].

The Poetry of Uri Zvi Greenberg [שירת אורי צבי גרינברג]

17. Read the following poem and answer the question below.

שִׁיר אֲמִי וְהַנַּחַל / אורי צבי גרינברג

וְאוֹלִי אֶל הַנַּחַל הֵהוּא מִיָּמֵי הַנְּעוּרוֹת
הַשּׁוֹטֵף פִּי סִדְנּוּ שֶׁל הָעֵץ הַכָּרוֹת
הַמְּלַחֵךְ אֶת גְּדֵרוֹת הַזָּרְדִּים הַחוּמִּים
שֶׁל גְּנֵי הַפְּרוֹת שָׁם, תָּבוֹא הַנְּעֶרָה
אֲדַמַּת הַשָּׁעַר, הִיא אֲמִי... דְּמִדּוּמִים.
וְתַפְשֹׁט בְּגִדֶיהָ וּבְכִתְנֶת מְשִׁיָּה
תֵּרֵד שָׁם בְּנַחַל, אֲרָאָהּ שׁוֹחָה:
אֱלֹהִית הִיא בְּמִים נָאוֹה בְּכַחֶה!
דּוּמְיָה וְנִיחוּחַ פְּרוֹת מְסֻבִּיב.
וְאֵנִי עוֹד אֵינְנִי בִּיקוּם וְאֶבִּי
עוֹדוֹ עֲלֵם בְּנוֹף בֵּית אִמּוֹ וְאֶבִּיו.

וְהִנֵּה הִיא עוֹלָה מִן הַנַּחַל... אֲמִי:
הַנְּעֶרָה הַבְּרָה אֲדַמַּת הַשָּׁעַר
בְּלִבְנֶת הַבְּתוּלִים בְּכִתְנֶת מְשִׁיָּה
וְאֵין הִיא רוֹאָה אֶת בְּנֵה הַמְּבֹגֵר
הָעוֹמֵד וְרוֹאָה אֶת אִמּוֹ בְּעוֹלָם
וְנַעֲרָה הִיא בְּטָרֶם-עַתָּה, בְּאִשְׁיָה
נוֹגֶה רֹאשָׁה בְּעֶרֶב יוֹם אֶל גְּדֵרוֹת
הַזָּרְדִּים הַחוּמִּים
שֶׁל גְּנֵי הַפְּרוֹת,
שְׁנוֹסְפָה עַל מִתְקָם מִתִּיקוֹת דְּמִדּוּמִים..

הֵה הַכְּסִיף זֶה הָרֹאשׁ וְהַשְּׁלֵג זֶה הָרֹאשׁ
עֲדִי שְׁנוֹכְפֶשׂ בְּדָמוֹ בְּעֶפֶר
שְׁנֹשְׁפָף בִּידֵי גוֹי גְּרָמְנִי בְּאַכְזָר.
וְהֵבֵן לֹא שָׁלֵם וְאֶת הַבוֹר לֹא חָפַר.

How do the descriptions of nature and the surroundings in the poem portray the mother and her son's feelings toward her? Explain your answer, giving an example/examples.

18. Read the following poem and answer the question below.

שִׁיר נֶס הַשִּׁיר / אורי צבי גרינברג

כָּל שִׁיר אֲמַתִּי – הוּא נֶס:
הוּא פְּתִיחַת הַשַּׁעַר וְהַפְּשֻׁלַת הַוִּילּוֹן:
מְשִׁיב רִיחוֹת הַנִּיחוּחַ מִן הַשָּׂדֶה הָאָבוֹד:
מֵאֲבִי הַנַּחַל וּמִנֶּפֶשׁ הַבָּאָר וְהַקִּילּוֹן:
לְשֵׁם עֲפוֹת צִפְּרִים בְּעֵינִים סְגוּרוֹת:
כִּנּוּף לְמִטָּה וְכִנּוּף לְרוֹם –

הַיְלָדוֹת הֵיא מַעֲבֵר מִזָּה שֶׁל הַתְּהוֹם:
הַשָּׁמֶשׁ עוֹלָה שָׁם כָּלֵב הַלְּבָבוֹת הַקּוֹרְנִים
בְּשֶׁאֶגַת כְּסוּפָם לְמַעַלָּה מִן חֲלוֹם.

אֲנִי מְמַשֵּׁשׁ אֶת הָעֲנָפִים וְגִזְעֵי הָעֵצִים הַחֲמִים
אֶת הָרַגְלִים הַדְּקוֹת שֶׁל אֵילוֹת הַשָּׂדֶה
וְאֶת גּוֹפֶן,
וְאַחֲרֵי צִפּוֹר מִדְּדָה־שָׁם גַּם אֲנִי מִדְּדָה.

הָאִם אֵינָנָה, לֹא אֵדַע מְקוֹם עֲפָרָה
אֵךְ טְבוּעָה הִיא בְּמַהוּתִי בְּכֶסֶף שִׁיבְתָּה וְתַמַּת הַנֶּעֱרָה.
וְשִׁיר הָעֶרֶשׁ עַל גְּדִי הָזָהָב
שֶׁנֶּסַע לְסִחּוֹר מְגֻדִים
צִימוּקִים וּשְׁקָדִים וּוְרָדִים
הוֹמָה בְּלֵב כְּכִנְרֵת־נְגוּנָיו שֶׁל הָאֵב.
אֲנִי אוֹהֵב הַמֵּאֲכָלִים וְהַבְּשָׁמִים שֶׁהוּא אֹהֵב
וְכוֹאֵב כָּאֵב גְּלוּת הַשְׂכִּינָה אֲשֶׁר הוּא כָּאֵב.

How is the mother described in the poem and how is the father described? Explain what we can learn from these descriptions about how the poet relates to his mother and to his father. Give examples to support your answer.

19. Read the following poem and answer the question below.

תפלה אחרונה / אורי צבי גרינברג

הִרְכִּינֵנוּ, אִם רְצוֹנָה בָּכָה, כְּאֲשֶׁר תִּכְף אֵילָנוֹת
בְּכַבֵּד הַבִּרְכָּה הַמְתוּקָה מִתְמוּז עַד תְּשׁוּרִי,
כִּי גַם אָנוּ עֲצִיף עִם יָבוֹל הַיְּגוֹנִים הַכְּבֵּד;
אֶף אַל נָא תַעֲקֹרְנוּ מִשׁוֹרֵשׁ זֶה הָאֲדָמָה,
כִּי בַחֲרָנוּ לְהִיּוֹת בָּהּ כְּמוֹ שִׁשְׁתֵּלֶת אוֹתָנוּ
בְּעֵגוֹל הַיָּמִים וְהַלֵּילוֹת.

אִם גָּזַר הוּא מִפִּיָּךְ: בֵּל יִגַּע מִצְחָנוּ בַּגְּבֵהוֹת
וְלֹא נַעֲפִיל עַל שְׁלֵבִים בְּסֶלֶם הָזָהָב בְּחִזּוֹן –
תִּגְנוּ וְנִכְרָה בְּרִית עִם אֲדֻמָּתָה הַחַיָּה
בְּעֵמֶק הָאֲדָם הַיָּפָה,
וּבְלוֹחַ חַיֵּינוּ מְחַה שְׁלוֹשׁ אוֹתִיּוֹת: מָוֶת.

The trees and the soil are key symbols in this poem.

Explain how they help to convey the meaning of the poem.

20. Read the following poem and answer the question below.

אליהו הנביא / אורי צבי גרינברג

...שָׁשָׂה מִלְיוֹנִים כּוֹסוֹת אֱלִיהוּ בְּדָם תַּחַת יָיִן.
שָׁשָׂה מִלְיוֹנִים בְּגִיחָרֶץ, כִּי הֵנָּם בְּמַתִּים.

לֹא יָבוֹא אֱלִיהוּ לְפָקֵד נוֹיָהֶם,
שֵׁם יוֹשְׁבִים הַמְרַצְחִים;
וְיָדוּ לֹא תִגַּע בְּכַפּוֹת הַמִּנְעוּל.

לֹא יָבוֹא אֱלִיהוּ לְטַעַם מְכּוֹסוֹת
בְּהֵן דָּם תַּחַת יִי"ש לְסַעוּדַת הַגּוֹיִים.

יָרַח שֶׁל פֶּסַח וּשְׂדֵה כּוֹכָבִים...
דּוּמִיָּה, דּוּמִיָּה – –

אֶפְלוּ בַּחֲלוֹם לֹא אֶקְלַע אֱלִיהוּ!
צָרִיךְ לַעֲבֹר יָם אֶפְלוּ בַּחֲלוֹם – –

הוּא נִשְׁאָר עַל קְבָרוֹת יְהוּדִי-בְּכֹאֲבָם:
הֵם אֶהְבוּהוּ וְהוּא אֶהָבָם.

הֵם הָיוּ סְבָלָנִים וְרָצוּ לַחֲכוֹת לוֹ,
אֲבָל הַגּוֹיִים לֹא נִתְּנוּ לַחֲכוֹת.

הוּא נִשְׁאָר עַל קְבָרָם: הִיְהוּדִי הִיחִיד
לְבִלְתִּי מְרָמָה... כְּאֻמְרַת הַגּוֹיִים,
כִּי אֵינָנו גּוֹף חַי מִבְּשָׂר וּמַדָּם.

שֵׁם יֵשֵׁב לוֹ בְּדָד, שֵׁם יֵשֵׁב לוֹ יָדָם
יוֹמָם וְלַיִל בְּאֶבְלוֹ סָחוֹר סָחוֹר,
חֶרֶף וְחֵץ, גֶּשֶׁם וּכְפּוֹר.

לֹא יִקְצֹף עָלָיו גּוֹי, לֹא יִנָּבֵחַ עָלָיו כָּלָב,
כִּי אֵינָנו גּוֹף חַי מִבְּשָׂר וּמַדָּם.

הוּא רוֹחֲנוּ בְּלֶבֶד, הוּא הַדְּוִי לֵלֵא דָמוֹת,
תַּחֲתָיו גּוֹלְלִים: מְרַחֲקִים-מְרַחֲקִים
וְזַעֲמִים חֲנוּקִים:

כִּי לֵלֵא תִנְחוּמִים
כִּי לֵלֵא שְׁלוּמִים – –

In this poem, the phrases "לא יבוא אליהו" and "הוא נשאר" are repeated.

Explain, giving examples, how this repetition helps to convey the meaning of the poem.

The Poetry of Rachel [שירת רחל]

21. Read the following poem and answer the question below.

רק על עצמי / רחל

רק על עצמי לספר ידעתי.
צר עולמי בעולם נמלה,
גם משאי עמסתי כמוה,
רב וכבד מכתפי הדלה.

גם את דרכי - כדרךך אל צמרת -
דרך מכאוב ודרך עמל,
יד ענקים זדונה ובוטחת,
יד מתבדחת שמה לאל.

כל ארחותי הליז והדמיע
פחד טמיר מיד ענקים.
למה קראתם לי, חופי הפלא?
למה כזבתם, אורות רחוקים?

What difficulties experienced by the poet are expressed in this poem?

Explain, giving an example/examples, how the analogy between the poet and the ant helps the reader understand these difficulties.

22. Read the following poem and answer the question below.

פְּגִישָׁה, חֲצִי פְּגִישָׁה / רחל

פְּגִישָׁה, חֲצִי פְּגִישָׁה, מִבֶּט אֶחָד מְהִיר,
קִטְעֵי נִיבִים סְתוּמִים – זֶה דִּי...
וְשׁוֹב הַצִּיף הַכֵּל, וְשׁוֹב הַכֵּל הַסְּעִיר
מְשַׁבֵּר הָאֲשֵׁר וְהַדִּוִּי.

אֵף סֶכֶר שְׂכָחָה – בְּנִיתִי לִי מִגֵּן –
הִנֵּה הִיא כְּלֹא הִיא.
וְעַל בְּרָכִי אֶכְרַע עַל שְׁפַת אֶגֶם סוּאֵן
לְשִׁתּוֹת מְמוֹנוֹ לְרוּיָה!

Explain the last two lines of the poem and their connection with the emotions that the poet is expressing in the poem.

23. Read the following poem and answer the question below.

מִיכָל / רחל

וַתֵּאָהֵב מִיכָל בֵּית שְׂאוּל אֶת דָּוִד... וַתִּבְּזֵה לּוֹ בְּלִבָּהּ
(שמואל א', י"ח, כ'; שמואל ב', ו', ט"ז)

מִיכָל, אַחֻת רְחוּקָה! לֹא נִתְקַן חוּט הַדּוֹרוֹת,
לֹא שָׁלְטוּ בְּכַרְמֶךָ הַנוֹגָה חֲרָלֵי הַזָּמָן,
עַל כְּתָנֶת מְשִׁיךְ לֹא דָהוּ פְּסִי אֲרָגְמָן
וְצִלְצוּל אֶצְעָדוֹת זֶהָבֶךָ עוֹד הָאֵזֶן תִּקְלֹט.

לֹא אַחַת רְאִיתִיךָ נִצְבֶּת לִיד הָאֶשְׁנָב,
בְּעֵינֶיךָ הִיפָּה מְהוּלִים גְּאוּה וְרֵף;
מִיכָל, אַחֻת רְחוּקָה, אֲנִי עֲצוּבָה כְּמוֹךָ,
כְּמוֹךָ נְדוֹנוֹתִי לְבוֹז לְאֲשֵׁר אֶהֱב.

The term "אחות רחוקה" appears in the first stanza and is repeated in the second stanza.

What role does the repetition of this expression play in the poem? Explain your answer, giving an example/examples.

/continued on page 13/

24. Read the following poem and answer the question below.

בְּאַחַד גִּלְגּוּלֵי/ רַחַל

הִיָּיתִי חַיָּה בֵּין חַיּוֹת הַשָּׂדֶה
בְּיָמִים רְחוּקִים, בְּאַחַד גִּלְגּוּלֵי?
וּמֵאֵז לִי קִרְבַּת הָאָחוֹת לְחַי
וְאִמַּת הָאָדָם הָרוּדָה?

אַפֶּרֶת הַנוֹצָה וְחִסְרַת הַמָּגֶן
גִּלְגָּלֶה-פְּרָפְרָה בִּי נִשְׁמַת צָפוֹר?
מְנַגֶּנֶה עִגְמוּמִית, אֶהְבֵּת הַדְּרוֹר –
הֵן מְמֹנָה, מְמֹנָה שְׂתִיהֵן.

וְאוּלֵי בְּגִלְגּוֹל הָרְחוּק־קָדוֹם
הִיָּיתִי גְבַעַל־עֹשֵׁבִים יִרְקָרֵק?
וְלִכֹּן בְּאִמִּי־אֲדָמָה אֲדַבֵּק,
וּמְנוּחִי בְּחִיקָה הַשְּׁחוּם.

What is the poet's attitude toward nature according to this poem? Explain your answer, giving an example/examples.

Good Luck!

All rights reserved by the State of Israel.
No part of this document may be copied or disseminated
without permission from the Ministry of Education.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך